

notku, še v poluzavesti = *Li per li, tra il sonno e la veglia* (238) i. dr. Lastna in krajevna imena prikraja Calvi za laška usta: Vrhnika = Vernica, Tičnica = Uccelliera, Trdina = Terdina, Horjul = Oriolo, Močilnik = Mocilnica, Ljubija = Lubia, Retovje = Retovie, Matica = Matiza, Ribnica = Ribnizza, Ljubljana = Lubianizza. Na par mestih je nekaj besed izvirnika izpuščenih (n. pr. «Prva misel v presilnem zavzetju je bila:» str. 22 v izvirniku), zdi se, da ne hoté, ker pisatelj sam poudarja, da je hotel dati popoln prevod. A. B u d a l.

SLOVENSKI JEZIK

Jack London: Mož z brazgotino in druge novele. Priredil Tone Seliškar. Izdala Cankarjeva družba v Ljubljani. 1930. Druga izdaja. 96 strani.

Pričujoča druga izdaja šestih novel z življenjepišom in sliko ameriškega pisatelja Jacka Londona se loči od prve samo v tem, da so popravljene neke tiskovne pomote. Seliškar je novele priredil in s tem hotel reči, da se ni tesno oklepal besedila izvirnika, marveč da je nameraval ustvariti vzporedno z izvirnikom svobodno umetniško predelavo. Izvolil si je pot, ki je na videz lažja, v resnici pa nevarnejša. Od takega prevajalca, ki ve, da se dva jezika ne skladata kot dva geometrijska lika in da prevajanje ni rokodelski posel, upravičeno pričakujemo domač in neizumetničen jezik in slog ter tako dovršeno preustvaritev, da je prevod, oziroma predelava, Slovincem to, kar tujcu izviren. To pa zavisi od jakosti prevajalčeve sile ustvarjanja.

Seliškarjev prevod, ki se še preveč drži izvirnika, se mestoma lepo bere, a kaze ga razne pravopisne maroge, oblikovne posebnosti, nedomača in nekam lesena skladnja, odvišno tujkarjenje in neuglajen stil. Kdor bo v prevodu skkal umetniških prevajalskih vrlin, se bo kruto prevaril.

Nekih pogrškov, ob katere se dan za dnem drugod spotikamo, bi tu zaman iskali, tako n. pr. «išče se Uršo Plut». Uspešno se je izogibal nekih posebnosti, ki so v prevodu prave bele vrane: oko v oko (51), lasten = svoj (55), naprej = = dalje (58), cel = ves (18) i. p.

Dasi gre na rovaš slabe poprave nekaj pravopisnih in glasovnih nepravilnosti (11, 12, 30...), nam vendar ostane še dovolj omembe vrednih stvari. Razlikovanje med predpono v in u omahuje skoro do obupnosti. Razen na udarce naletiš na prevdarne povdarke. Ohraniti je pomensko razlikovanje: urezal sem si palico (= odrezal, ne vrezal — 38) in vrezal sem zarezo v palico. Popraviti je ljubeznjivo, zanjko in klopčič. Za nemški Gefühl so si slovenski pisci nekako pred 60 leti izposodili od Hrvatov, a ti od Rusov potrebni izraz č u v s t v o, ki ga nekateri redki pišejo neupravičeno v izprevrženi obliki č u s t v o. Kot ne pišemo govorenje, tako tudi taborenje ne moremo. Čitalca motijo omahovanja, kakor: izgubiti in zgubiti. Poleg preden in laže nastopata vredno in lažje. Dalje nahajamo prislove: višje, najboljše, raje in zastareliki p r e j e, č i m p r e j e. Tudi spaček obstoja ni prizanesel, četudi samo enkrat (stran 12.).

Iz sklanje je omeniti: z otroci, solncev in množinski imenovalnik v olki. Slovenska knjiga ne pozna oblike dva polena in oklo ženskega spola. — Za svojilnimi zaimki najdemo nedoločne oblike: njegov otrpel pogled (15, 27). Tvornopretekli deležnik zamrznjen, zmrznjen se glasi samo enkrat pravilno z a m r z e l. — Razlikovati je med žensko = bitjem ženskega spola in ženo = omoženo žensko. Glede oblik s a m c a t a in p r a v c a t a glej Breznikovo slovnico.

Skladnja je kljub prirediteljevi nameri vse preveč vplivana po izvorniku. V prevodu je raztresenih nekaj lepih rečenic, a še več jih je samo na videz lepih, kajti njih prispodobe šepajo ali pa so slepo prenesena nemška rekla, n. pr. resnica je padla s tvojih ustnic (54), zadobil je zopet oblast nad svojimi usti (59). Za nobeno ceno ne morem priznati, da bi bili kdaj slovenski takile stavki: Na lastne oči sem videl (58), kako je ves prepaden nad to pregreho (55) zletel s polnim tekom (22). Vzemi nazaj svoje besede (55), saj za sekiro sukat nimaš časa (14). Kaj pravite k temu? Bil je gotov, vrgel pogled in se podal na pot. — Za provincializem navadam se na življenje je bolje rabiti roditelja. Tujemu vplivu je pripisovati svojilni roditelj: noge mornarja, pljuča upravnika. Odvisnost od nemške predloge se kaže v raznih posnetkih v skladnji. Dosti nerodno se bere slovenski nadomestek *n e d a b i z a o h n e z u* (10...). V namernih stvkih je *da* odveč: *da naj molči* (56). Zavisno vprašalne stavke je bolje pričenjati z veznikom *ali* kakor s *če* (10, 29). Rodilnik v nikalnih stvkih je utrpel precejšnje izgube: *če jo ne reši* (47, 48). Ali pravi kdaj ljudstvo o krepki ženski, da so je bile same mišice (57)? Poleg besednega reda (71), pomankljivih ločil (29, 48, 64), odvišnega ponavljanja pomožnega glagola (31) je v prevodu še vse polno podrobnosti zlasti pri glagolih.

Tujke, ki se jih moramo prepogosto otepati, so postale ogabna navlaka ne samo manj šolanemu čitatelju, marveč presedajo že tudi izobražencu, ki je sit nekrvnega brezdomovinstva tujke in si želi sočne domače besede. Tudi ta drobna knjižica ima kljub svoji ameriški snovi mnogo preveč in veliko odveč tujega blaga. Neizogibne so seveda tiste tujke, za katere nimamo svojega nadomestila, ker so nam pojmi, ki jih zaznamujejo, po večini povsem novi. Taki izrazi bi se morali v oklepajih ali pod črto raztolmačiti, in to še posebno radi tega, ker je spis namenjen preprostim slojem. Kakor je prireditelj pojasnil besede: šaman, skvav in moskiti, tako bi moral še vsaj te-le: grizlij, kanu, kamike, losos, matros, mokasini, parka, skuner, totem, tramp. Morebitni izgovor, češ, čemu pa imamo že dva slovarja tujk, je jalov, zakaj skoro vse te besede v njih zaman iščeš in obstoj slovarja še ne upravičuje rabe tujk.

Neopravičljivo in proti prevajalčevi nalogi pa je, da uvaja tujke tam, kjer jih niti izvornik nima, ali pa rabi take, ki se dajo prav lahko nadomestiti z domačimi izrazi. Čemu torej: gesta, grotesken, hasek, koc, kompanija, problem, šal, špranja, šunder, vinta, viža, puška je eksplodirala in še mnogo drugih? Kaj naj si misli čitalec, ko bere, da so razbojniki *a s t r a l n a p r o j e k c i j a* resničnih ljudi? In einfach? Ali pomeni vedno isto, kar se skriva za tujko *p r i m i t i v e n*? Le po domače in prevod ne bo izgubil prav nič svoje barvitosti, marveč samo pridobil.

Iz zaljubljenosti v vse, kar je tuje, so naši pisci pobrali od Hrvatov «blaglasni» napram, ki nam je popolnoma nepotreben in ki ga tudi Hrvatje zametujejo. Ali ni vnaprej posnetek nemškega *i m v o r a u s* (im vorhinein)? Slovenec pravi *z a n a p r e j*. Ne vem, ali je res tako težko opustiti *t r u d a - p o l n o* delo, *u s o d e p o l n i* dan, *n a e n k r a t*, *b a š*, *v s e e n o*.

Končno se usojam pripomniti, da se mi zdi umestno in vsakomur ustrezno, ako bi prireditelj angleškim imenom dodal v oklepajih izgovorjavo, kajti res ne vem, kako dolžnost naj bi imel preprost Slovenec, da bi se radi *p r e - v o d o v* moral učiti angleškega pravopisa.

Sklanjaja tujih, zlasti angleških in francoskih lastnih imen in tvorbe njih pridevnikov pa je poglavje zase, o katerem bo potrebno v kratkem posebej govoriti.

Stanko Bunc.